

Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi
Journal of Muallim Rifat Faculty of Education

ISSN: 2667-5234

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Covid 19 Pandemi Sürecinde Birleştirilmiş Sınıfta Öğretmenlik ile ilgili Görüşleri*

Zeynep YILMAZ ÖZTÜRK**

Makale Bilgisi

ÖZET

Geliş Tarihi:
23.05.2023

Düzeltilme Tarihi:
03.06.2023

Kabul Tarihi:
05.06.2023

Basım Tarihi:
21.07.2023

İlkokul kademesi düzeyinde alternatif eğitim uygulamalarından bir tanesi birleştirilmiş sınıf uygulamalarıdır. Türkiye’de ve Dünya’da birleştirilmiş sınıf uygulamalarının mevcut olduğu görülmektedir. Bu çalışmada Covid 19 pandemisi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini başarı ile tamamlamış olan sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflar ile ilgili görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma betimsel nitel bir çalışma olup durum çalışması yöntemi ile yürütülmüştür. Gaziantep Üniversitesi 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminde sınıf öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Yapılan araştırmaya göre Covid 19 Pandemisi sürecinde sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin yarısından fazlası birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olma konusunda kendisini hazır hissederken, yarısından az kısmı kendisini hazır hissetmemekte, çok az bir kısmı ise kendisini kararsız hissetmektedir. Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetme nedenlerini sırasıyla “BSÖ dersinde öğrenilen bilgilerin yeterliği, kişisel olarak kendini yetiştirmiş olma, BSÖ dersinde verilen ödevler, öğretmenlik uygulaması ve öğretim derslerinin katkısı, BSÖ ile ilgili araştırma yapma, birleştirilmiş sınıf öğretmenin derse konuk edilmesi, birleştirilmiş sınıfta okumak” olarak belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetmeme nedenlerini sırasıyla “Uygulama ve gözlem yapma fırsatının olmaması, birleştirilmiş sınıfların zorluğu, öz güven eksikliği, yabancı ülke kanun ve yönetmeliklerini bilmemek” olarak ifade etmişlerdir. Araştırma sonuçları doğrultusunda uygulayıcı ve araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni adayları, birleştirilmiş sınıf, birleştirilmiş sınıf öğretmeni, birleştirilmiş sınıf öğretimi

Classroom Teacher Candidates' Views on Teaching in the Multigrade Classroom During the Covid 19 Pandemic Process*

Article Info

ABSTRACT

Received:
23.05.2023

Revised:
03.06.2023

Accepted:
05.06.2023

Published:
21.07.2023

One of the alternative education applications at the primary school level is the multigrade classroom applications. It is seen that there are combined classroom practices in Turkey and in the world. In this study, it is aimed to examine the opinions of primary school teacher candidates who have successfully completed the teaching course in multigrade classes during the Covid 19 pandemic process. This research is a descriptive and qualitative study and was conducted with the case study method. Gaziantep University, in the spring semester of the 2019-2020 academic year, the senior students of the classroom teaching department constitute the study group of the research. According to the research, during the Covid 19 Pandemic process, more than half of senior classroom teaching students feel ready to become teachers in multigrade classrooms. Less than half do not feel ready. Few

* Bu çalışma EYFOR 14 Kongresinde sözlü özet bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Gaziantep-Türkiye, zozturk@gantep.edu.tr, ORCID: [0000-0002-6967-6637](https://orcid.org/0000-0002-6967-6637)

of them feel unstable. The reasons why senior class teachers feel ready to teach in multigrade classes are as follows: "The adequacy of the knowledge learned in the MCT course, being personally self-educated, the homework given in the MCT course, the contribution of the teaching practice and teaching courses, doing research on the MCT hosting the multigrade classroom teacher, reading in the multigrade classes" . The reasons why senior class teachers do not feel ready to teach in multigrade classes are: "Lack of opportunity to practice and observe, difficulty of multigrade classes, lack of self-confidence, not knowing foreign country laws and regulations".

In line with the results of the research, suggestions for practitioners and researchers were presented.

Keywords: Classroom teacher candidates, multigrade classroom, multigrade classroom teacher, multigrade classes teaching

1. GİRİŞ

Cumhuriyet tarihi itibari ile ilkokullarda eğitimin devlet okullarında parasız ve zorunlu olduğunu bilmekteyiz. Devletin en önemli hizmet alanlarından biri olan eğitim; toplumun tüm düzeylerine ulaştırılması, tüm vatandaşların eşit erişim hakkına sahip olması bakımlarından alternatif uygulamaların bulunduğu bir hizmet dalıdır. İlkokul kademesi düzeyinde alternatif eğitim uygulamalarından bir tanesi Birleştirilmiş sınıf uygulamalarıdır. Berry (2000) birleştirilmiş sınıfları bir öğretmen tarafından farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerden oluşan grupta öğretim yapılması olarak tanımlamaktadır. Türkiye’de ve Dünya’da birleştirilmiş sınıf uygulamaları mevcuttur. AB ülkelerinin hemen hemen hepsinde, ABD’de, Japonya ve Kanada gibi birçok ülkede birleştirilmiş sınıflara rastlanmaktadır (Erdem, 2015, s:15). Gelener (2009) yapmış olduğu çalışmada bir çok araştırmacının (Veenman(1995), Little (2006), Mulryan-Kyne (2007) ulaştığı verilere göre İngiltere, İrlanda, İskoçya, Norveç, Çekya, Fransa, Jamaika, Kuzey Kıbrıs, Burkina Faso gibi ülkelerde de birleştirilmiş sınıf uygulamasının yapıldığını belirtmiştir. Miller (1993)’ün belirttiği gibi çoğu ülkede ortaya çıkış nedenleri benzerlik göstermektedir. Özünde mali endişelerle birlikte halkın okullaşma oranını artırmak adına alternatif bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de birleştirilmiş sınıf uygulamalarının nedenlerini Taşdemir (2012, s.9-12) şu şekilde açıklamaktadır:

Okuldaki Öğrenci Sayısının Azlığı: Türkiye’de küçük ve dağınık yerleşim alanlarında müstakil olarak bir sınıf oluşturmaya yetecek sayıda öğrenci bulunmaması birleştirilmiş sınıf uygulamasını zorunlu hale getirmektedir.

Köy Yerleşim Birimlerine Yeterli Sayıda Öğretmen Görevlendirilmemesi: Türkiye’de özellikle sınıf öğretmenliği alanında geçmişten beri devam eden öğretmen yetersizliği sorun olmaktadır. Ülkemizdeki öğretmen eğitimi politikaların kısa ve uzun vadeli planlamaları doğrultusunda ve gerçekçi politikalar olarak uygulanmamasının sonucu olarak kırsal kesimlerdeki okullarda öğretmen yetersizliği bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Köy Okullarının Derslik Sayısının Azlığı: Küçük yerleşim birimlerine çok derslikli okulların yapılması ve her bir sınıf seviyesi için öğretmen görevlendirmek ekonomik olarak uygun görülmemektedir. Bu düşünce küçük yerleşim birimlerine maliyeti daha az olan bir iki derslikli okul binaları ve birleştirilmiş sınıf uygulamasını ön görmüştür.

Unesco'nun Birleştirilmiş Sınıf Öğrenme ve Öğretme 2005 EFA İzleme Raporunda birleştirilmiş sınıfların oluşturulma nedenleri on madde ile açıklanmıştır (Little, 2004).

1. Dağınık ve kayıtların az olduğu düşük nüfus yoğunluğuna sahip bölgelerdeki okullarda tüm sınıflardan sorumlu bir veya iki öğretmen olması.
2. Düşük nüfuslu bölgelerdeki okullarda öğretmenlerin bazılarının bağımsız sınıflarda bazılarının ise birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapması.
3. Daha önce bağımsız sınıflarda öğretimin olduğu okullardaki öğrenci ve öğretmen mevcudunun azalması.
4. Nüfusun artması ile birlikte okul ve derslik sayısının artması karşısında öğretmen ve derslik sayısının yeterli olmaması.
5. Ebeveynlerin çocuklarını makul bir uzaklıktaki daha popüler okullara gönderdikleri bölgelerdeki daha az popüler olan okulların öğrenci ve öğretmen sayısının düşmesi.
6. Bir sınıfa kayıt edilen öğrenci sayısının resmi sınıf mevcudu seviyesini geçmesi durumunda bu sınıftaki öğrencilerin bir kısmının diğer sınıftaki öğrencilerle birleştirilmeye ihtiyaç duyulması.
7. Göçebe yaşam tarzına sahip geniş yaş ve sınıf aralığındaki öğrencilerin bir veya daha fazla öğretmenin bulunduğu gezici okullarda öğrenim görmesi.
8. Öğretmenlerin yüksek devamsızlığından dolayı oluşan öğretmen ihtiyacının karşılanamaması.
9. Görevlendirilen öğretmenlerin resmi sayısının bağımsız sınıflarda öğretimi desteklemek için yeterli olduğu ancak çeşitli nedenlerden dolayı sahadaki öğretmen sayısının az olması.
10. Bazı okulların pedagojik sebeplerle öğrencilerin öğretimine bağımsız sınıflar yerine birleştirilmiş sınıflarda devam etmeyi tercih etmesi.

2004-2005 eğitim öğretim yılı verilerine göre Türkiye'de bulunan 35.581 ilköğretim okulundan 16.379'u birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu olduğu, 27.685 öğretmenin birleştirilmiş sınıflarda görev yaptığı görülmektedir (MEB, 2005). MEB'nin 2011-2012 eğitim öğretim yılı verilerine göre; 10.413 ilköğretim okulunda 305.201 öğrenci birleştirilmiş sınıflarda eğitim almaktadır. Yaklaşık olarak Türkiye'deki ilköğretim okullarının %35'i birleştirilmiş sınıflı okullardır (MEB,2012). 2012 yılı itibari ile Büyükşehir Yasasından dolayı Türkiye'deki köylerin %50'si köyden mahalleye dönüştürülmüştür. MEB istatistiklerinde 2012 yılından önce köy olarak sınıflandırılan yerleşim bölgelerindeki köy okulları dolayısıyla köy okulu sayılarına eklenmemektedir. Mevcut durumda Türkiye'de yaklaşık 7.000 okulun birleştirilmiş sınıflı köy okulu olduğu tahmin edilmektedir (Köy Okulları Değişim Ağı[KODA], 2019: s. 12). Bu sayılardan hareketle birleştirilmiş sınıflı okulların Türk Eğitim Sistemi içerisinde çok büyük ve önemli bir bölümü kapsadığını söyleyebiliriz.

Türk Eğitim Sistemimizin yadsınamayacak bir bölümünü oluşturan birleştirilmiş sınıflı okullardaki uygulamaların sınıf öğretmeni adayları tarafından bilinmesi ve bu okullara atanmaları takdirde bilgilerini hayata geçirmeleri beklenmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi haftada iki saatlik teorik bir derstir. 2019-2020 eğitim öğretim yılı birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinde son sınıf öğrencilerinin seçilen 10 tane birleştirilmiş sınıflı ilk okullarda 4 haftalık gözlem ve uygulama yapabilmeleri için Gaziantep Rektörlüğü ve Gaziantep Valiliğinden izinler alınmıştır. Ancak Covid 19 Pandemisi nedeniyle planlanan etkinlikler yapılamamıştır. Ayrıca BSÖ dersi kapsamında dört sınıfın bir arada olduğu bir okul düşünülerek öğrencilerden öğretmenli ve ödevli derslerin ayrıntılı açıklandığı bir ders planı oluşturma ve bu planı derste sunma ödevi verilmiştir.

Yüksek Öğretim Kurulu 2018 yılında eğitim fakültelerinin bölüm ve anabilim dalı yönünden yeniden revize edilmesi ve öğretmen yetiştirme müfredatlarını güncellemiştir. Yeni müfredat 2018-2019 eğitim öğretim yılında başlayan birinci sınıf lisans öğrencileri ile birlikte kademeli olarak yürürlüğe girmiştir (YÖK,2018). Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarında (2018) yapılan düzenleme ile daha önceden zorunlu olarak okutulan “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinin kaldırılarak bu ders içeriğinin alan seçmeli ders olan “İlkokullarda Alternatif Eğitim Uygulamaları” dersi ile sınıf öğretmeni adaylarına okutulduğu görülmektedir. Bu düzenleme ile birlikte sınıf öğretmeni adayları lisans eğitimleri boyunca birleştirilmiş sınıflardaki uygulamalar ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olamadan mezun olabileme ihtimalleri de artmıştır. Hâlbuki yukarıda belirtilen Türkiye’deki birleştirilmiş okul oranları çerçevesinde bakıldığında öğrencilerin ilk atamalarının büyük olasılıkla birleştirilmiş sınıflı okullara olabileceği söylenebilir. Geçmişten beri tüm Dünya’da varlığını devam ettiren bu uygulamaların günümüz toplumunda tamamıyla ortadan kaldırmak mümkün olmayacaktır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okulların gelecekte de varlıklarını devam ettirecekleri ön görülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada covid 19 pandemisi sürecinde Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim (BSÖ) dersini başarı ile tamamlamış olan sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflar ile ilgili görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Şu sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

1. Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapma konusunda hazır olarak görüyorlar mı?
2. Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri kendilerini hazır hissetme ya da hissetmeme nedenlerini nasıl açıklamaktadırlar?

2. YÖNTEM

Bu çalışma betimsel nitel bir çalışmadır. Betimsel araştırmalarda araştırmaya konu olan durumun var olan haliyle ilgili sorulara yanıt aranmaya çalışılır ya da hipotezler test edilmeye çalışılır (Gay, 1981:153). Bu çalışmada sınıf öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflar ile ilgili görüşlerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile araştırma yürütülmüştür. Durum çalışması gerçek hayatın, güncel konular veya ortam içerisinde bir durumun araştırma konusu edildiği çalışmalar olduğu söylenebilir (Yin, 2009).

2.1. Araştırma Grubu

Gaziantep Üniversitesi 2019-2020 eğitim öğretim yılı Bahar döneminde sınıf öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Covid 19 pandemisi nedeniyle Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini uzaktan eğitim yoluyla alarak başarılı olmuş ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 50 öğrenciye ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak google formu eksik ve hatalı olarak dolduran 8 öğrenci yanıtı çalışma dışında bırakılmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Değişken	Gruplar	N
Cinsiyet	Kadın	30
	Erkek	12
Yaş	21	7
	22	13
	23	17
	24	3
	25	1
	27	1
	Toplam	

Tablo 1'e göre çalışmaya katılan öğretmen adaylarının 30'unun kadın, 12'sinin erkek olduğu; 17'sinin 23 yaşında, 13'ünün 22 yaşında, 7'sinin 21 yaşında, 3'ünün 24 yaşında, birer öğrencinin de 25 ve 27 yaşlarında olduğu tespit edilmiştir.

2.2. Veri Toplama Aracı

13 Mart 2020 tarihinden sonra pandemi sebebiyle Türkiye genelinde eğitim öğretime ara verilmiş ardından uzaktan eğitim yoluyla eğitim öğretime devam edilmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu Eğitim Bilimleri öğretim üyelerinden nitel araştırma konusunda deneyimli bir öğretim üyesinin görüşleri alınarak son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretim yürütmeye hazır olup olmadıkları ve bu durumun nedenlerini açıklamaları istenmiştir. Uzaktan eğitime geçilmesi sebebiyle görüşme formu öğrencilere google form aracılığı ile ulaştırılmıştır. Covid 19 pandemisi nedeniyle Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini uzaktan eğitim yoluyla alarak başarılı olmuş ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 50 öğrenciye ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak google formu eksik ve hatalı olarak dolduran 8 öğrenci yanıtı çalışma dışında bırakılmıştır.

2.3. Veri Analizi

Toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz, araştırmadan elde edilen verilerin düzenlenip yorumlanarak okuyucuya sunulmak amacıyla kullanıldığı bir analizdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Betimsel analiz ile görüşme ve gözlem sonucu toplanan veriler okuyuculara düzenlenmiş ve yorumlanmış şekilde ulaştırılır. Genellikle önceden belirlenmiş temalar çerçevesinde veriler sınıflandırılır. Sınıflandırılmış olan verilere dair bulgular özetlenir ve araştırmacının kişisel birikimleri ile yorumlanmaya çalışılır (Kitzinger, 1995). Araştırmada toplanan veriler nitel araştırma konusunda deneyimli iki öğretim üyesinin ayrı ayrı çalışması ile önceden belirlenmiş temalar altında kodlanmaya çalışılmıştır. İlk sorunun cevapları üzerinde öncelikle iki kategori belirlenmişken verilerin analizi sırasında üç kategori olarak değerlendirilmesine karar verilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmanın bulguları yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular doğrultusunda incelenmiştir. Oluşturulan kategoriler aşağıda sunulmuştur. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılarla araştırma bulgularının güvenilirliği desteklenmiştir.

3.1. Görüşmenin Birinci Sorusundan Elde Edilen Bulgular

Sınıf öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerine pandemi süreci sırasında aldıkları Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersi sonrasında “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini başarı ile tamamlamış bir öğretmen adayı olarak kendinizi birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olarak çalışmaya hazır hissediyor musunuz?” sorusu yönlendirilmiştir. Bu soru ile ilgili bulgular şu şekildedir.

Tablo 2. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmen Olarak Çalışmaya Hazır Hissetme Durumu

Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olarak çalışmaya hazır hissetme durumu	Katılımcılar
Evet, hazırım	K1, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K14, K16, K19, K20, K24, K25, K28, K29, K31, K33, K34, K35, K37, K39, K40, K41, K42
Hayır, hazır değilim	K2, K3, K4, K11, K12, K13, K15, K17, K21, K22, K26, K27, K30, K32, K36, K38
Kararsızım	K18, K23

Tablo 2 incelendiğinde katılımcılardan 24 öğretmen adayı kendisini birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olarak çalışmaya hazır olarak hissettiği, 16 öğretmen adayının ise kendisini birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olarak çalışmaya hazır olarak hissetmediği tespit edilmiştir. İki katılımcı ise diğerlerinden farklı olarak kendilerini kararsız hissettiğini belirtmiştir.

3.2. Görüşmenin İkinci Sorusundan Elde Edilen Bulgular

Sınıf öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerine pandemi süreci sırasında aldıkları Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersi sonrasında “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini başarı ile tamamlamış bir öğretmen adayı olarak kendinizi birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olarak çalışmaya hazır hissetme ya da hissetmeme nedenlerinizi açıklar mısınız” sorusu yönlendirilmiştir. Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetme nedenleri Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmenlik Yapmaya Hazır Hissetme Nedenleri

Hazır Hissetme Nedenleri	Katılımcılar
BSÖ dersinde öğrenilen bilgilerin yeterliği	K1, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K14, K16, K19, K24, K25, K28, K29, K31, K33, K34, K35, K37, K39, K40, K41, K42
Kişisel olarak kendini yetiştirmiş olma	K6, K35, K41, K42
BSÖ dersinde verilen ödevler	K24, K28, K29
Öğretmenlik uygulaması ve öğretim derslerinin katkısı	K19, K39
BSÖ ile ilgili araştırma yapma	K20
Birleştirilmiş sınıf öğretmenin derse konuk edilmesi	K40
Birleştirilmiş sınıfta okumak	K28

Tablo 3'e göre öğretmen adayları kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetme nedenlerini sırasıyla "BSÖ dersinde öğrenilen bilgilerin yeterliği, kişisel olarak kendini yetiştirmiş olma, BSÖ dersinde verilen ödevler, öğretmenlik uygulaması ve öğretim derslerinin katkısı, BSÖ ile ilgili araştırma yapma, birleştirilmiş sınıf öğretmenin derse konuk edilmesi, birleştirilmiş sınıfta okumak" olarak belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının kendilerini en yüksek frekansla birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetme nedeni birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinde öğrenilen bilgilerin yeterliliğidir (N=23). Bu nedenle ilgili olarak örnek alıntılar şu şekildedir:

K6 "Evet çünkü kendimi bu dersi aldıktan sonra farklı düzeyde ve yaşlarda öğrencilere bireysel ve gruplar olacak farklı etkinliklerle rehberlik edebileceğimi ve öğrencilerimi kendi öğrenmelerinden sorumlu bireyler olarak yetiştirebilecek şekilde geliştirdiğimi düşünüyorum."

K10 "Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olarak çalışmaya hazır hissediyorum. Çünkü ders planlama ve zaman yönetimi konusunda aldığımız BSÖ dersinin yardımcı olacağını düşünüyorum."

K25 "Evet. Çünkü BSÖ dersi ile öğretim stratejilerini, öğrencilerin düzeyine uygun plan yapmayı ve iletişim gibi konuları öğrendim ve uygulayabiliyorum",

K31 ise "Evet, kendimi birleştirilmiş sınıflarda çalışmaya hazır hissediyorum. Çünkü pratik olarak olmasa da teorik olarak birleştirilmiş sınıflarlar ilgili gerekli bilgileri edinebildiğimi ve birleştirilmiş sınıfların aslında müstakil sınıflara göre öğrenciler açısından çok daha avantajlı olduğunu düşünüyorum." şeklinde hazır hissetme nedenlerini açıklamışlardır.

Kişisel olarak kendini geliştirmiş olma ile ilgili olarak ise K42 "...Öğretmen olarak gerektiğinde zor ve karmaşık durumlar karşısında var olan duruma kendimi uydurabilmeyi, esnek olabilme, öğrencilere rehberlik etme konusunda kendimi geliştirdim..." şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

BSÖ dersinde verilen ödevler ile ilişkili olarak K24 "...bu derste yaptığımız ödevler de beni daha yeterli hale getirdi, sanki uygulama yapmış gibi hissettirdi" şeklinde açıklama getirmiştir.

Öğretmenlik uygulaması ve öğretim derslerinin katkısı ile ilgili olarak K19 “...Ayrıca deneyim olarak da öğretmenlik uygulaması ve aldığımız öğretim derslerindeki çalışmalarımızın katkısı asla göz ardı edilemeyecek derecede, fazlasıyla olmaktadır.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

BSÖ ile ilgili araştırma yapma ile ilgili olarak K20 görüşlerini şu şekilde açıklamıştır; “Çünkü en çok bu konuyu merak ettiğim için daha önce araştırma yaptım”.

Birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmenin derse konuk edilmesi ile ilgili K40 şu şekilde görüşlerini açıklamıştır; “...Ayrıca hocamızın BSÖ dersi için uğraşları çok faydalı oldu özellikle birleştirilmiş sınıfta görev yapan bir hocayı derse almanız bizlerin kafasındaki sorularımızı o hocaya sorarak öğrenmemiz çok faydalıydı.”

Birleştirilmiş sınıfta okumak ile ilgili olarak K28 “Evet hazır hissediyorum. Bu derste yapılan çalışmalar benim için zorlayıcı olmadı çünkü bende ilkokulu birleştirilmiş sınıflı bir okulda okudum...” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetmeme nedenleri Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmenlik Yapmaya Hazır Hissetmeme Nedenleri

Hazır hissetmeme nedenleri	Katılımcılar
Uygulama ve gözlem yapma fırsatının olmaması	K2, K3, K4, K11, K12, K15, K17, K22, K26, K27, K30, K32, K38
Birleştirilmiş sınıfların zorluğu	K13, K21
Öz güven eksikliği	K21
Yabancı ülke kanun ve yönetmeliklerini bilmemek	K36

Tablo 4’e göre öğretmen adayları kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetmeme nedenlerini sırasıyla “Uygulama ve gözlem yapma fırsatının olmaması, birleştirilmiş sınıfların zorluğu, öz güven eksikliği, yabancı ülke kanun ve yönetmeliklerini bilmemek” olarak ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları sıklıkla kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetmeme nedeni “Uygulama ve gözlem fırsatının olmaması” ile ilgili olarak K3 “Hayır, kendimi hazır hissetmiyorum Çünkü bu ders yaparak yaşayarak öğrenilmesi gereken bir derstir, bizim uygulama ve gözlem yapma şansımız bile olmadı...” şeklinde açıklama yapmıştır.

K17 “... Önemli olan sahada görev yapanları izlemek ve değerlendirmektir. Kendim böyle bir uygulama ve gözlem durumu ile karşı karşıya getirilmediğim için sadece sözel bilgiler ile bu durumu yapamam.”,

K32 ise “Hayır. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda ders yapmanın tecrübe ve yaşantı istediğini düşünüyorum. Öğretmen adayı olarak daha o kadar tecrübe kazanabildiğimi düşünmüyorum. Pandemi şartlarından dolayı dersi teorik ağırlıklı aldığımızdan dolayı uygulama olarak şu an kendimi hazır hissetmiyorum.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Birleştirilmiş sınıfların zor olması ile ilgili olarak K13 “Hayır henüz hazır hissetmiyorum... Birleştirilmiş sınıfta öğretmen olmak zor bir süreç olduğunu düşünüyorum...” şeklinde açıklama yapmıştır.

Öz güven eksikliği ile ilgili K21 “. Hayır henüz hazır hissetmiyorum...Öğretmenin kendine inanması ve güvenmesi çok çok önemli. Kendime bu konuda güvenmiyorum...” şeklinde görüş belirtmiştir.

Yabancı uyruklu bir öğrencimiz K 36 ise “Yabancı ülke kanun ve yönetmeliklerini bilmemek” ile ilgili olarak “Hayır çünkü kendim yabancı olarak ülkedeki kanunları yönetmelikleri vs bilmediğim için bu kadar sorumluluğu alamayacağımı düşünüyorum...” şeklinde açıklama yapmıştır.

Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapma konusunda kararsız hissetmelerinin nedenleri Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmenlik Yapma Konusunda Kararsız Hissetme Nedenleri

Kararsız hissetme nedenleri	Katılımcılar
Uygulama ve gözlem yapma fırsatının olmaması	K18, K23
Derste verilen ödevler	K18, K23

Tablo 5’e göre her iki öğretmen adayı da (K18, K23) pandemiden dolayı uygulama ve gözlem fırsatlarının olmadığını ancak BSÖ dersinde verilen bilgilerin ve ödevlerin de faydalı olduğunu belirtmiştir. Bu sebeplerle birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olmak konusunda kendilerini kararsız hissettiklerini ifade etmişlerdir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmaya göre şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Covid 19 Pandemisi sürecinde Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin yarısından fazlası (N=24) birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olma konusunda kendisini hazır hissederken, yarısından az kısmı (N=16) kendisini hazır hissetmemekte, çok az bir kısmı ise (N=2) kendisini kararsız hissetmektedir. Araştırma sonuçlarına paralel olarak Taşdemir (2014) Sınıf öğretmeni adaylarının %42’sinin kendilerini birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretim için hazır hissettiklerini, %38’nin teorik açıdan hazır oldukları ancak uygulama bakımından hazır olmadıkları, %13’ü ise hazır olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Araştırma ile benzer şekilde Karakuş (2016) yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olmaya yönelik öz yeterlik algılarının ortalamasının üzerinde olumlu bir şekilde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetme nedenlerini sırasıyla “BSÖ dersinde öğrenilen bilgilerin yeterliği, kişisel olarak kendini yetiştirmiş olma, BSÖ dersinde verilen ödevler, öğretmenlik uygulaması ve öğretim derslerinin katkısı, BSÖ ile ilgili araştırma yapma, birleştirilmiş sınıf öğretmenin derse konuk edilmesi, birleştirilmiş sınıfta okumak” olarak belirtmişlerdir.

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini veren öğretim üyesinin dersi uzaktan yürütme konusunda çabaladığını ve bu çabanın öğrenciler tarafından fark edildiğini, verilen ödevlerin, derse konuk edilen birleştirilmiş sınıf öğretmeninin derse olumlu katkılarının olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır hissetmeme nedenlerini sırasıyla “uygulama ve gözlem yapma fırsatının olmaması, birleştirilmiş sınıfların zorluğu, öz güven eksikliği, yabancı ülke kanun ve yönetmeliklerini bilmemek” olarak ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri özellikle uygulama ve gözlem yapmanın birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapma yeterliliklerinin gelişmesinde etkili olduğunu düşünmektedir. Araştırma ile paralel olarak Karakuş (2016) çalışmasında gezi, gözlem etkinliklerine katılmayan öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik ile ilgili öz yeterlik algılarının anlamlı bir şekilde düşük bulunmuştur. Bu araştırma sonucu ile benzer şekilde Dursun (2006), Döş ve Sağır (2013), Yıldırım ve Amaç (2020), Güneş ve Şahin (2021) çalışmalarında birleştirilmiş sınıflarda öğretimin zor olduğu, iş yükü fazlalığının çok olduğu ve deneyimin çok önemli olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Bayar (2009) çalışmasında elde ettiği sonuçlara dayalı olarak öğretmen yetiştirme programında zorunlu staj uygulamasının yapılması gerektiğini önermektedir. İter (2015) sınıf öğretmeni adayları ile yapmış olduğu araştırmada öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıfları zorlu bir süreç olarak tanımladıkları sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri kendilerini birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapma konusunda kararsız hissetme nedenleri olarak pandemiden dolayı uygulama ve gözlem fırsatlarının olmadığını ancak BSÖ dersinde verilen bilgilerin ve ödevlerin de faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak uygulayıcı ve araştırmacılara yönelik oluşturulan öneriler şu şekildedir:

Türkiye’deki ilkokulların yaklaşık %30’unun birleştirilmiş sınıflı ilkokullar olduğu düşünüldüğünde mezun olacak adayların büyük ihtimalle bir birleştirilmiş sınıflı okula atanmaları anlamı çıkarılabilir. Bu sebeple sınıf öğretmeni adaylarının tamamının kendilerini hazır hisseder şekilde lisans eğitimlerini tamamlamaları gerekmektedir.

Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarında (2018) yapılan düzenleme ile daha önceden zorunlu olarak okutulan “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinin kaldırılarak bu ders içeriğinin alan seçmeli ders olan “İlkokullarda Alternatif Eğitim Uygulamaları” dersi ile sınıf öğretmeni adaylarına okutulduğu görülmektedir. Bu düzenleme ile birlikte sınıf öğretmeni adayları lisans eğitimleri boyunca birleştirilmiş sınıflardaki uygulamalar ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olamadan mezun olabilme ihtimalleri de artmıştır. Bu konu ile ilgili öğretmenlik uygulaması dersi içeriğine birleştirilmiş sınıflar ile ilgili uygulama ve gözlem eklenebilir.

Öğretmen adaylarının kendilerini bir öğretmen olarak yeterli hissedecekleri eğitimleri almaları konusunda yüreklendirilebilir. Bunun için öğretmen adaylarının daha yoğun bir

şekilde okul ortamında bulunmaları ve iyi örnek teşkil edecek öğretmenlerin öğretmenlik uygulaması dersinde danışmanlık etmeleri sağlanabilir.

Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik ile ilgili deneyimlerini paylaşmak üzere mesleğinde başarılı birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenleri ile öğretmen adaylarının belirli aralıklarla bir araya gelmeleri için fırsatlar oluşturulabilir.

Yabancı uyruklu öğretmen adaylarının Türk eğitim sistemine entegrasyonlarının sağlanması için eğitim sistemimizdeki kanun yönetmelik bilgilerinin etkili bir şekilde kazandırılması sağlanabilir.

Pandemi sonrasındaki durum (sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamalarına yönelik hazır olma durumları) diğer araştırmacılar tarafından araştırılabilir.

Pandemi sonrasındaki durum farklı üniversitelerde yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

5. KAYNAKÇA

Bayar, S. A. (2009). *Sınıf öğretmenliği anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflar hakkındaki görüşleri: Gazi Üniversitesi örneği*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Berry, C. (2000). Multigrade teaching: a discussion document. <http://mutigrade.ioe.ac.uk/fulltext/fultextberry.pdf>

Creswell, J. W. (2010). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd Ed). London: Sage Publishers.

Döş, İ ve Sağır, M. (2013). Birleştirilmiş sınıflı ilkokulların yönetim sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 237-250.

Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 33-57.

Erdem, A.R. (2015). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Anı Yayınevi

Gay, L. R. (1981). *Educational Research: Competencies for Analysis & Application*. Charles E. Merrill Publishing Co.

Gelener, S. (2009). *Status and role of multigrade teaching in the educational systems and an analysis of North Cyprus practise*. (Unpublished essay) University of Birmingham.

Güneş, A. M. ve Şahin, G. (2021). Öğretmen Adaylarının Gözüyle Birleştirilmiş Sınıflara İlişkin Bir Değerlendirme: Sorun mu, Çözüm mü?. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3),1539-1551.

İlter, İ. (2015). Primary School Teacher Candidates' Metaphorical Perceptions Related to Multigrade Classes Concept. *Elementary Education Online*, 14(4): 1450-1468

Karakuş, F. (2016). Öğretmen Adaylarının Birleştirilmiş Sınıf Öğretmeni Olmaya Yönelik Yeterlik Algıları. *Turkish Studies (Elektronik)*, 11(19), 491 - 510.

Kitzinger, J. (1995). *Qualitative research: Introducing focus groups*. BMJ, 311(7000), 299-302
KODA (2019). Köy Okulları Değişim Ağı Faaliyet Raporu 2018-2019. https://4carma.com/sites/default/files/annual_report/Koda%202018%202019.pdf (Erişim Tarihi: 22.01.2023).

Little, A. W. (2004). Learning and teaching in multigrade settings. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000146665?posInSet=1&queryId=482aa9e2-f944-43df-92ea-336d57aa4353> (Erişim Tarihi: 22.01.2023).

MEB (2005). Milli Eğitim İstatistikleri (2004-2005) Ankara.

MEB (2012). Birleştirilmiş Sınıflar Haftalık Ders Programları; 07.09.2012 tarihli 151 nolu karar, https://www.memurlar.net/common/news/documents/288521/25105720_14043746_birlestirilmis_snflar_haf_ders_prg.pdf (Erişim Tarihi:13.01.2023).

Miller, B. (1991). A review of the qualitative research on multigrade instruction. *Research in Rural Education*, 7(2), 3-12.

Taşdemir, M. (2012). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim: öğretmen el kitabı*. Pegem akademi

Taşdemir, M. (2014). Birleştirilmiş Sınıflar Hakkında Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşleri: Beklenti Ve Metaforlar. *Journal of Turkish Studies*, 9(2), 1459-1475.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
Yıldırım, F. Ve Amaç, Z. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamaları: Görüş ve öneriler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(2), 203-220.

Yin, R. K. (2009) *Case study research: Design anf method* (4th ed.) Thousand Oaks, CA: Sage.

YÖK (2018). Sınıf öğretmeni lisans programı. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-YetistirmeLisans-Programlari/Sinif_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf (Erişim tarihi: 10.04.2023)

6. EXTENDED ABSTRACT

We know that as of the history of the Republic, education in primary schools is free and compulsory in public schools. Education, which is one of the most important service areas of the state; It is a branch of service with alternative applications in terms of reaching all levels of the society and ensuring that all citizens have equal access rights. One of the alternative education applications at the primary school level is the combined classroom applications. Berry (2000) defines multigrade classes as teaching by a teacher in a group of students from different grade levels. There are combined classroom practices in Turkey and in the world. Combined classes are found in almost all EU countries, in the USA, in many countries such as Japan and Canada (Erdem, 2015, p: 15). As Miller (1993) stated, the reasons for their emergence are similar in most countries. In essence, it appears as an alternative practice in order to increase the schooling rate of the people, together with financial concerns. Taşdemir (2012, p.9-12) explains the reasons for multigrade classroom practices in Turkey as follows:

Low Number of Students in the School: The fact that there are not enough students to form an independent classroom in small and scattered settlements in Turkey makes the application of multigrade classrooms obligatory.

Not Assigning Adequate Number of Teachers to Village Settlements: In Turkey, the shortage of teachers has been a problem since the past, especially in the field of classroom teaching. As a result of the fact that teacher education policies in our country are not implemented in line with short and long-term planning and as realistic policies, the shortage of teachers in schools in rural areas emerges as a problem.

Low Number of Classrooms in Village Schools: It is not economically feasible to build schools with multiple classrooms in small settlements and to assign teachers for each grade level.

It is expected that the practices in schools with multigrade classes, which constitute an undeniable part of our Turkish Education System, will be known by prospective classroom teachers and if they are assigned to these schools, they will put their knowledge into practice. The teaching course in multigrade classes is a two-hour theoretical course per week. Permissions were obtained from the Gaziantep Rectorate and Gaziantep Governorship for the final year students to conduct 4-week observation and practice in the selected 10 multi-class primary schools in the 2019-2020 academic year. However, the planned events could not be held due to the Covid 19 Pandemic. In addition, considering a school with four classes together within the scope of the BSÖ course, the students were given the task of creating a lesson plan in which the lessons with teachers and homework were explained in detail and presenting this plan in the lesson.

With the regulation made in the New Teacher Training Undergraduate Programs (2018), it is seen that the "Multigrade Classes Teaching " course, which was compulsory before, was removed and the content of this course was taught to the classroom teacher candidates with the "Alternative Education Practices in Primary Schools" course, which is an elective course. With this arrangement, the possibility of graduating from the classroom teacher candidates without having sufficient knowledge and skills about the practices in the multigrade classrooms during

their undergraduate education has also increased. However, considering the above-mentioned multigrade school rates in Turkey, it can be said that the first assignments of students are most likely to schools with multigrade classes. It will not be possible to completely eliminate these practices, which have existed all over the world since the past, in today's society. It is foreseen that the schools with the multi-class application will continue their existence in the future.

In this study, it is aimed to examine the opinions of primary school teacher candidates who have successfully completed the teaching course in combined classes during the Covid 19 pandemic process. This research is a descriptive qualitative study. In this study, a case study, one of the qualitative research methods, was carried out in order to examine the opinions of the senior class students of the classroom teaching department about the multigrade classes. Gaziantep University, in the spring semester of the 2019-2020 academic year, the senior students of the classroom teaching department constitute the study group of the research.

According to the research, during the Covid 19 Pandemic process, more than half of senior classroom teaching students feel ready to become teachers in multi-grade classes. Less than half do not feel ready. Few of them feel unstable. The reasons why senior class teachers feel ready to teach in multigrade classes are as follows: "The adequacy of the knowledge learned in the MCT course, being personally self-educated, the homework given in the MCT course, the contribution of the teaching practice and teaching courses, doing research on the MCT hosting the multi-grade classroom teacher, reading in the multigrade classes" .

The reasons why senior class teachers do not feel ready to teach in multigrade classes are: "Lack of opportunity to practice and observe, difficulty of multi-grade classes, lack of self-confidence, not knowing foreign country laws and regulations".

Some suggestions based on the results of the research are as follows. Applications and observations about multigrade classes can be added to the content of the teaching practice course. It can be ensured that pre-service teachers are intensively present in the school environment and that teachers who will set a good example provide counseling in the teaching practice course. In order to share their experiences of teaching in multigrade classrooms, opportunities can be created for classroom teachers who teach successfully multigrade classrooms and prospective teachers to come together at regular intervals. In order to ensure the integration of foreign teacher candidates into the Turkish education system, it can be ensured that the law and regulation information in our education system is effectively gained. The post-pandemic situation (pre-service teachers' readiness for multigrade classroom practices) can be investigated by other researchers. The situation after the pandemic can be done in different universities and the results can be compared.